

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden

A KIADÓHIVATALBAN

havonta
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése

havonta
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adóznak vissza.

KÖZÉRDEK

Vegyestartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:

helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
fél évre . . . 2 frt.
negyed évre 1 frt.

Hirdetmények díja:

3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

Az EMKE.

A hat éves cyklus lejártával az EMKE igazgató választmánya megleghangu felhívást küldött szét, arra hiva fel a hazafias közönséget, hogy sorakozzék ismét ama zászló alá, melyre a nemzeti művelődés és a hazafias szellem terjesztése van felírva.

A legnagyobb elismerés illeti meg az EMKE-t eddigi működése eredménye képpen Buzgó volt, de nem tulbuzgó; áldozatkész, de nem pazarló; hazafias volt, de nem arrogálta magának a kizárólagos hazafiságot, hanem megbecsülte azt más nyelvű honfiainkban is; czéltudatosan, okosan teljesítette feladatát erejéhez mérten s fényesen bebizonyította magyar és nem magyar előtt egyaránt, hogy távol áll tőle a nemzetiségi versengés. Iskolák, óvodák, népkönyvtárak, szegény papok és tanítók hirdetik czélját és mutatják nyiltan eszközeit.

Amde a nagy czélokhoz még mindég csekélyek eszközei. 12.707 frtot tesz az évi járadék összeg, melyet eddig általa létesített intézményeknek s az általa segélyezettetteknek fizet; kellene pedig legalább ötannyi jövedelem arra, hogy csak az eddigi irányban haladhasson.

Kicsoda vonná meg támogatását és buzgalmatát ez egylettől, mely most újabb hat évre kéri támogatásunkat.

Kiki ugy és annyi erővel támogassa, amint anyagi tehetsége engedi, — de támogassa! Minden EMKE tag szerezen maga mellé legalább egy tagot. Egyszerre 10 frt, vagy hat év alatt évenként fizetendő két forint a tagdíj. A régi tagok ne tagadják meg jövőre sem támogatásukat, az új tagok pedig terjesszék a régiek

szellemét, versenyezzenek velük buzgalomban, szerezenek több érdemet maguknak s emeljék együttesen oda az EMKE-t, a hol mi régiek igaz szívvel, meleg szeretettel látni akarjuk: a nemzet legelső, leghazafiasabb, legmunkásaabb s legbecsültebb egyesületei élére,

Lapunk olvasóit tisztelettel kérjük, hogy éppen ugy, mint az egyet megalakulásakor, most is iratkozzanak be gyűjtő ivünkön, mennél nagyobb számmal.

T. B.

Néhány alapige a divatos nevelésről.*)

Tanulmány cikk.

(Folytatás.)

Hasonló megvetésben részesült a kilencz éves leánya is. Ő szegény a 7 és 4 éves leánykák, a felpiperézett divatbabócskák társaságában üldözöttet s öltözetet a napszámos gyermekétől nem sokban különbözött. Legfőbb baj volt itt az, hogy mindkét megvetett gyermek érezte, felfogta helyzetét. Megható volt nézni azt az őszinte ragaszkodást, melyet ez a két testvér egymás iránt tanusított. Mintha csak egymás vigasztalására születtek volna, közös megnyugvással fogadták sorsukat. A szülők ezen eljárásának következményei: a szülők iránti szeretet hiánya, bizalmatlanság, testvérgyűlölet, az életkedv kiölése, gyöngédebb érzelmek visszafojtása és elősegítése annak, hogy a gyermekek később a szülőkkel szemben állást foglaljanak. Egyik gyermekünk szeretetre méltóbb lehet előnyös tulajdonainál fogva, az bizonyos. Ebből azonban nem következik, hogy a másikat megtagadjuk; sőt ellenkezőleg ketős kötelességünk amant gonosz örködés és buzgó igyekezettel kiemelni helyzetéből. Ezt parancsolja a méltányosság, a szülői igazság érzete.

3. Korunk divatos nevelésének szintén egyik ferdesége a tulbecsülés. Számátalan család, mely „magasabb körnek szereti magát czimeztetni, gyermekének fenhatóságát biztosítandó, „maga“ és „ön“ czímmel illet gyermekét és egész kedvteliséssel nézi, mint lovagolja az

„urfiéska“ bérén fogadott szolgáját. Szegény szolgának pedig túrnie kell egy éretlen gyermek pajzánságait s így jó előre szívébe csepegtetődik a kis gazdának, hogy emberi kiváltságok léteznek e világon, s megvan vetve ezáltal az alapja a jobbágyi rendszernek, mert a gyermekkorban történt benyomás a legtöbbször az egész életre elhatározó befolyással bír. Ezen okból tehát a gyermeket se többnek, se kevesebbnek ne tekintjük, mint csakis gyermeknek. Erezze ő mindig kicsinségét a felnőttekkel szemben, és a nagyobbakat tisztelni, tanulja meg minden ember gyermekkorában.

Fájdalom! ma rohamosan harapodik el az ifjúság körében a felnőttek iránti tiszteletlenség. E baj egyik forrása kétségkívül abban keresendő, hogy a szülők gyermekeiket minélelőbb emancipálják a kiskorúság alól s nem igyekeznek kellő eréllyel fékezni indulataikat. A szülő föl sem veszi ha gyermeke, az a kis poronty, a kinek egyéb érdeme még nics annál, hogy megtudjaenni a mit más elibe ad, egy meglemeedet cselédet csak ugy per te szoligat, a gyermeket e tekintetben nem lehet okolni, mert ő egyszerűen következetes marad szülői kívánságához. Sok szülőnek tetszik az, hogy ötlet gyermeke tegezze. Igaz, hogy a „te“ megszólítás közönségesen a bizalom hangjának tekintetik, de másfelől tagadhatlan hogy az „ön“ kifejezés a tisztelet szava.

Annak a nagyon is bizalmas közlekedésnek folytatásul tekinthető az, hogy a gyermek tanárait sem méltatja kellő tiszteletre. Példák vannak arra, hogy gym. növendékek a tanorákon azon török fejőket, hogy tanárjoknak melyik szavát, vagy melyik mozdulatát tegyék neveltségessé. Ne maradjon el senkiesem egy századdal a divattól, de e tekintetben nem kellene vakon követni a divatot.

A gyermeket a szülő akkor is tulbecsüli, midőn idő előtt olyan társaságba viszi, a hová csak felnőttek valók. Ilyen helyek a többek között a színházak, bálók, fürdők. Már pedig a színház, bál és fürdő a gyermekben idő előtt olyan gondolatokat keltenek, melyek a természetes fejlődéssel homlokegyenest ellenkeznek.

4. Ha az ifjúság félszegirányu nevelésének okait keressük, nem kell kizárólag a szülőkre yondolnunk. Isko-

TÁRCZA.

Emlékezés Nagyenyed pusztulására.

(1849. január 8.)

Szilágyi Farkastól.

Eme lakásokat azért neveztem meg, mert ezekben mind sokan 20—60-an voltak menekülő magyarok és örömmel jegyzem meg, hogy az oláh házigazdák szállítására menekülőknek, az egy Mán János házához menekültek kivételével, a kirabolhatáson kívül, lényegesebb bántódásuk csak ritka esetben fordult elő.

A megnevezett oláh házigazdák egy része és pedig a kissébb rész, a házán kívül maga is rabolt, sőt kegyetlenkedett is, de otthon menekültjeit mindenik rejtette, védelmezte, a ruhátlanak csupasz testére ruhát adott s szegények élelmészükéről gondoskodott. Főleg az oláhnék viselték magukat eme s több más lakásokon emberiesen, nemesen.

Megkísérlem az említett lakásokra menekültek sorsát a mennyire ide vonatkozó adataim nyomán tehetem, röviden ismertetni.

A néhai Czirner József házánál történeteket id. Czirner József kereskedő napló jegyzeteiben eképp beszéli el: „Hétón éjjel 11 óra körül, mikor a katasztrófa már kezdetét vette, egy oláh az ablak alatt előmenve bekiáltott ezt kérdezvén: itthon vagy Czirner? Atyám az utcára nyíló ajtó azonnal kinyitotta és tudakozta tőle, hogy mi történik a városban? „La Aiudu ei pace“ (Enyednek vége) feleli a kérdezett oláh, hanem te légy nyugodt, folytatja, zárd be az ajtó és ne nyisd meg senkinek, mert én visszajövök és megfoglak védelmezni.

Az ajtó nem lehetett hosszasan zárva tartani, mert

az oláhok berontottak, aztán jöttek egymásra mint az áradat, de szerencsére mindig akadt köztük olyan, ki atyámát jól ismerte és nem engedte, hogy az ismeretlenek bántalmazzák. — Eközben megérkezett az az oláh is, ki igéretet tett vala, hogy atyámát megfogja védelmezni s csakugyan védelmezett is minket reggelig. — Ekkor házunktól távozott azon kijelentéssel, hogy ő is megy rabolni valamit, de hogy maga helyett más őrzőt, kiben szintén megbizhatunk.

Ez, valamint az előbbeni, ki házunkhoz vissza-vissza tért egymást változtatva, tisztelegesen oltalmaztak kedden) egész nap.

Eközben a piacon raboltak, az utcán a magyar embereket, kiket utólrtek, lelőtték leszúrták. Az embertelen öldöklés, a rablás isszonyu látványt nyújtott, melyet mi ablakainkból kétségbe esetten néztünk s remegve lestük a pillanatot, mikor a sor reánk is elfog kerülni. Az nap esti 9 órakor családi tanácsot ültünk s megvitattuk, hogy az adott borzasztó viszonyok között mi lenne részünkről a leghelyesebb teendő.

Anyám átfutott a szomszédunkban lakó Mán János kereskedőhöz, ki oláh volt. Azon czélből szaladt oda át hogy tőle családunk részire oltalmat kérjen.

A szerencsétlen Mán udvarán anyám szeméi előtt egy borzasztó kép tárult fel.

Mintegy 12 halottat talált ezen telken, ezek között magának Mánnak, továbbá dr. Vizinék hulláját. Ezen két egyén hullája még fölismerhető volt, de a többieké nem, mert azoké Mán felgyújtott és leégett lakása tüzétől nagyrészből megvoltak égve. Megiszonyodva tért vissza anyám s beszélte el nekünk a Mán udvarán látottakat.

Eközben többen menekültek hozzánk értesülvén a felől, hogy nálunk a menekültekre valami remény még létezik. Hozzánk húzódtak mintegy 30-an.

Anyám ezt látva, most már Raduczhoz sietett, ki

*) Január 9.

velünk áttellenben lakott s ő is mint Mán oláh és kereskedő volt. Azért sietet Mánhoz, hogy családunk és a nálunk rejtőzködő menekülők részére az ő védelmét nyerve meg.

Mikor oda érkezett a Radutz lábairól a csizmát épp húzta le egy oláh. Anyám kérte a rabló oláhot, hogy ezen szegény embert ne bántsa hisz ő is oláh, mire a rabló azt felelte: frátye, frátye, da briuza ei pe bány“. (Testvér, testvér, de a turót pénzért adják!) azonban anyám további kérésére Radutznak mégis megkegyelmeztet s ezután a helyett, hogy ő vett volna minket oltalma alá, maga is rémülten hozzánk menekült át s helyekedett a mi oltalmunk alá. A szerdára viradó éj tühetően folyt le. A házunknál velünk együtt nyomorgó menekülőknek és az őrtálló oláhoknak hordtuk a bort pinczénkbel az egész éj folytán.

Szerda még borzalmasabb nap volt. Ezen napon már alig birtuk magunkat fenntartani. — A menekülők az udvar felőli 3 szobában vonták meg magukat. Minduntalan jött egy-egy cseport oláh s követelte, hogy a menekülőket adjuk ki, mert itt ilyenek sokan vannak.

En akkor 13 éves gyermek voltam s csodálatos képen kevésbé féltem tőlük.

Mikor láttam, hogy lakásunk felé oláh csoport közeledik, az utcára nyíló ajtó bezártam s azon pillanatban a menekülőket is figyelmeztettem, hogy húzódnak az udvarra, kertbe, a ház hiujára a mi mindannyiszor meg is történt. Ekkor aztán a rablók előtt az ajtó kinyitottam s mutattam, hogy akárki állítsa az ellenkezőt itt családunk tagjain kívül nincs senki. Valahányszor az oláhok távoztak, a didergő zaklatottak mindannyiszor viszatérttek a szobákba fűtözni. Így tartott folyton ez a zaklatás az nap délutánig.

Szerdán délután a piazet körül már csaknem minden

*) Oláh közmondás.

lázási rendszerünk is elég alkalmat nyújt a gyermek aránytalan fejlődésére, s mintegy csábítja a szülőt a hamis utakra.

Az apa nem tudja, mitévő legyen örömeiben, midőn 4-5 éves gyermeke a hazaszeretetről, a királyról stb. mond hangzatos verseket, az ilyen genialis gyermek mellé aztán házitánitót keres, ki legalább írni, olvasni megtanítsa mielőtt iskolába feladják. Azt hiszi szegény apa, hogy gyermeke nevelése csak így lesz korszerű, divatos. Az írás, és olvasáson kívül, hogy annál korszerűbb legyen a nevelés, megtanítatja 4-5 éves gyermekét a hamis utra vezetett szülő még táncolni, zenélni és nyelvekre is. Ily esetekben nem tudja az ember, kit sajnáljon inkább, a tanítványt-e, vagy a tanítót, különösen pedig a „házi nevelőt“.

5., Mihelyt a gyermek felesperedett, az anyák sietnek őket a nagyvilágnak bemutatni. Elkezdik a szülők a divatos öltöztetéssel, folytatják a divatos neveléssel s a gyermekek végzik a divatos magaviselettel. A jelszó a divat, s mindig a divat ételben, italban, ruházatban és nevelésben egyaránt, elannyira, hogy nem lehet csodálkozni azon, miszerint egy tekintélyes államférfi parlamenti beszédében az állam elszegényedésének egyik okául éppen a divatot tüntette fel.

Ezekben kívántam röviden körvonalozni korunk divatos nevelését; sokat lehetne még arról beszélni, de szükségtelenné tartom, hiszen a ki figyelemmel körültekint, találhat elég alakot, a melyre rámondhatja, hogy ez is a divatos nevelés áldozata.

Igy hát korunk divatos nevelésének kiváló jellemvonásait megtalálhatjuk: 1) Az anyatlanság. 2) Az anyai szeretet igazságtalan megosztása. 3) A gyermek tulbecsülése. 4) A rohamos fejlesztés. 5) A látszat után való törekvés.

Végül még egyszer nyíltan kijelentem, hogy az elősorolt alapigéket a paedagogia mezejéről gyűjtöttem össze s ha a méhecske hibát követ el azáltal, hogy minden virágot felkeres egy csepecske méz után, akkor az én eljárásom nem helyes.

Szász Lajos.

LEVELEZÉS.

Gyulaféhevár, 1890. május 31.

Gyulaféhevár szab. kir. város tisztújítása.

Az 1886. XXII t. cz. életbe lépte után vármegyénkben Gyulaféhevár tartotta meg először általános tisztújítását f. hó 30-án Csató János kir. tanácsos, alispán vezetése alatt, ki megelőző napon érkezve, délután az alakuló gyűlést megtartotta.

A tisztújító gyűlés d. e. 9. órakor kezdődött meg, a képviselői tagok élénk érdeklődése között. Az elnökölő alispán megnyitó beszéde után, melyben a választási jog fontosságát kiemelve, elismeréssel adózott a képviselői áldozatkészségének s különösen Novák polgármester lelkes buzgalmanak, melyel a város haladását oly szembeötlően elősegítették, az önjerején szépen fejlődő város közérdekei-

kereskedés és épület lángban volt, az öldöklés még az eddigien is nagyobb mérvet öltött.

Anyám értesült, hogy a szomszédunkban emelkedő „Borsos“ féle épület emeleti részében egy leány fekszik beteg, az épület fedele pedig ég. Pár ott ácsorgó olának néhány ezüst hirtelen odott, azon kérésre kíséretében hogy a szegény beteg leányt ágyastól hozzák onnan le s a bizonyosnak látszó tűzhalál karjai közül mentesék ki. Az emberies érzületű oláhok a beteg leányt le is hozták, de hogy azután mi történt vele nem tudom.³⁾

Ugyanakkor anyám, ki folyton jött-ment, a hol és a kin lehetett segített, azt is látta, hogy egy fegyveres oláh abba mesterkedik, hogy egy kézre kerített szerencsétlen magyar embert meglőjön. A letérdelt emberre szegzett löfegyver kakasát cseszintgetés is eleget, de az rossz kovás puská lévén nem akart elsülni. Ekkor oda megy anyám, az oláhnak négy ezüst huszast markába nyom s kéri, hogy kegyelmezzen ennek a szerencsétlen embernek sorsán.

Meg is kegyelmezett.

Ez a kegyelmet kapott magyar ember volt az utolsó házunkhoz menekülő.

Az nap este felé már nekünk is távoznunk kellett valamerre. A mi részünkre sem volt több kegyelem. A védelem is megszűnt ekkor. Alkonyat körül bejött hozzánk egy falsi fiatal paraszt szász s kijelentette, hogy már elég volt a kegyelemből, takaradjunk innen azonnal, ellenkező esetben ugy minket a háziakat, valamint a menekülőket sorba állítat s egytől egyig lelövet. En ezt a menekülőknél tudomásukra hoztam, mire azok szétoszlottak s mentek a merre mehettek. Szülőim is összeszedtek minket 4 gyermeküket s egy kevés pakkal kezünk-

³⁾ Borsos Lajos ügyvéd leánya volt, Lujza. Életben maradt. Nevezett Borsos Lajosnak egy fia Károly, akkor szintén beteg volt. Mint tifusban szenvedő beteg gyermek követte menekülő anyját valamerre ez húzódt. Borsos Károly is életben maradt.

nek szemelött tartására a gyűlés figyelmét felhívta, Novák Ferencz kir. tanácsos, polgármester maga és tisztársai nevében lemondott. A választás megkezdődvén, egyhangulak és lelkes éljenzések között Novák Ferencz polgármesterré választatott meg. Mire elnökölő alispán különös örömeinek s azon reményének adott kifejezést, hogy ismerve Novák F. kiváló buzgalmat és érdemeit, legjobb erejét jövőre is a város közjára fogja fordítani. Novák Ferencz meglepő szavakban mondott köszönetet s kijelenté, hogy a polgármesterséget nem e diszes hivatal méltóságért, hanem szeretettel várossa jó léteért s fejlődésének elősegítéseért vállalta el. A többi állomások következőleg töltettek be:

Egyhangulak megválasztattak:

Tanácsnokká Sárdy Miklós, árvaszéki ülnökké Kádár Miklós, számvérvé Szász Ágoston, ellenőrré Cseceskedi József, adótitkár Dánfi Károly, rendőrbiztossá Dergán Béla. Szavazattöbbséggel:

Tiszti ügyész Székely János Velikán Sándorra) szemben, pénztárnokká Beregh Karoly, jegyzővé Höhn Károly, levéltárnokká Bigner János, rendőrbiztossá Gyulafi Albert, m. portusi rendőrbiztossá Holmasék János, várbeli rendőrbiztossá Dr. Csérni Béla.

Este a sétatéri kioszkban a választó polgárság fényes banquetet rendezett, melyen mintegy 180-an vettek részt. Hivatalosak voltak az alispánok kívül Zorich es. és kir. tábornok várpáncsnok, Wagner ezredes, Münchreiter őrnagy, Zsakó törvényszéki elnök, Csiki L. kir. ügyész, s a törvényszéki bírák, Popp kir. pénzügyigazgató, a rom. kath. papság, szóval Gyulaféhevár szép intelligenciája. Az első pohárköszöntőt zajos éljenzés között az új polgármester emelte ő Felségére. Utánna dr. Mohai Sándor országgy. képviselő köszöntötte fel ékes szavakkal Novák Ferenczet, Novák a képviselő testületet, Pál István Csató alispánt, az alispán a hadserget s annak jelenvolt képviselőit, melyre a legszívesebben válaszoltak némétől Wagner ezredes, magyarul Münchreiter őrnagy, kiknek beszédei rendkívüli tetszést keltettek. Felköszöntöttek továbbá Zsakó, dr. Mohai, Popp.

A banquette alatt az önk. tűzoltók kitünő zenekara működött, mely kiváló figyelemből úgy volt elhelyezve, hogy az ugyanazon alkalommal a N. Szébenbe áthelyezett Boer es. és kir. alezredes tiszteletére rendezett bucsulakomán megjelent tisztikar mulattatására is szolgált. A banquette éjféltkor, kitünő hangulatban ért véget.

Marosújvár, 1890. május 28.

Konfirmációi ünnepély

Kissé elkésvé bár, bátor leszek egy pár sorban röviden megemlékezni azon magasatos, szívet, lelket egyaránt nemesítő egyházi ünnepélyről, melynek áldozó-ésütörtökön tanuja valék a helybeli ev. ref. templomban.

Miután a szokásos gyülekezeti ének „Te rólad zeng“ 1 verse zene kíséret mellett elhangzott s a templom zsufolásig megtelt, Liman Antal karmester vezetése alatt Péterffy Matild, Nagy Piroksa, Székely Ilona kisasszonyok és Baranyai Károly ur által a LXXXIII. dicséret „Jézusnak megdicsőültük“ 1 verse Duett, adatot el,

ben felmentünk a „Porondra“ egy Hirtsága nevű oláh ismerősünkhöz. Szívesen fogadott s ígerte, hogy megfog védelmezni.

Velünk jött Hajdu József festő is, ki teljességgel nem akart elmaradni tőlünk.

A Gréf József lakásába is sokan 50-en 60-an vonták meg magukat. Ide menekültek át jan. 9-ének reggelén a többek között azok miud, kik a katasztrófa első éjjelét az özv. Tóth Józsefné piacz sori lakásában nyomorogták át, tehát az öreg Bernad Péter kapitány is, ki mint láttuk amaz éjj folytán kétszer nézett szembe a halállal.

Gréfnak is mint Czirnernek a vidéki oláhok között sok jó ismerőse volt s ez uton a derék polgárnak sikerült is annyit elérnie, hogy házában vérontás nem történt.

Az ide menekült nők nagy része már kedden délelőtt oláh női ruhába volt öltözködve. Ezeket a rablók gunyolták, lökdösték, értékesebb holmijuktól megfosztották de közöttük nem gyilkoltak. Ugy a menekülő nők, valamint a háziak kétségbe esett erőfeszítést fejtettek ki, hogy a férfiakat a dühöngők fegyvereitől megmentésük. Ezeket minden lehető módon rejtgették, életüket rimáncokták. Tudomásom szerint a férfiak közül sem gyilkoltak le itt senkit.

Dél körül nagy robajjal kigyult a „Lukás“ féle gyógyszerház, mely a Gréf lakásától 20-30 lépésnyi távolban volt. A gazdagon felszerelt gyógyszerházban és rak-tárában elhelyezett jelentékeny mennyiségű szeszfelének lobja széthányta a gyógyszerházi helyiség boltívetét, keresztül tót emeleti részen s az ily módon magának szabad utat nyitott láng és füst szokatlau magasságba csapott fel a levegőben. Par perc alatt a tűz az egész nagy emeletes épületet elborította s a láng az ajton és

melynél szebb és összhangzóbb éneket rég hallottam.

A nagy figyelemmel előadott sugyvezetett magassabb igényeket is kielégítő szép egyházi ének annyira ekötötte a hívek lelkét, hogy azok valódi szent áhitattal élvezték azt.

Mi szép és épületes dolog lenne, ha gyakrabban volna alkalmunk ily szép énekekben gyönyörködni az Úrnak szent templomában. Azt hiszem Limán Antal karmester ur ügybuzgalma s a működött t. hölgyek és t. urak vallásosság elég garancia arra, hogy nemsokára ismét alkalmunk lesz egy ily szép egyházi énekekben gyönyörködhetni.

Az egyházi ünnepély egy másik kimagasló pontjáról Janesó Lajos tiszteletes ur egyházi beszédéről, melynek alapigéje: I. Korinthus XV. 58.

„Azért atyámfiai erősen és mozdulatlanul álljatok, bővítködvén mindenkor az Úrnak dolgában, mivelhogy tudjátok, hogy a ti munkátok nom hiába való az Urban“ az elismerés meleg hangján kell szólanom. Eszmékben gazdag remek beszéd volt. Nyelvezete szép, világos és magyaros. En, ki ritkán szoktam a ref. templomban megfordulni, elmondhatom, hogy a helybeli ev. ref. eklzsia Janesó Lajos lelkészen egy derék papon kívül egy jeles szónokot is bir.

Az ünnepélyes cselekményt is igen szép beszéd kíséretében tartotta meg. Öröm volt nézni azt a szent lelkesedést melyel a confirmandusok lelkébe igyekezett a vallástani rendületlen hitet és vallásosságot belecsepegtetni. Vajha sikerült volna az egyház eme új tagjait igazán erősekké és mozdulatlanokká tenni az Úrnak dolgában! Így folyt le eme szép ünnepély, melyről egy pár sorban megemlékezni kötelességemnek tartottam.

ALPÁR.

VEGYES HIREK.

— Csató János alispánt, hazai ornithologusaink legjelesebbjeinek egyikét gr. Csáki miniszter az 1891 évben Budapesten tartandó 2-ik nemzetközi ornithologiai országos bizottságának tagjává nevezte ki, felkérve a congressus ügyének előmozdítására s tevékeny közreműködésre mit már eddig is kiváló sikerrel teljesített.

— Boer József es. és k. alezredes, ki vármegyénkben öt éven át a legnagyobb tappintattal vezette az ujonczozási ügyeket, N. Szébenbe helyeztetett át Gy. Felérvárról.

— A nagyenyedi önkéntes tűzoltó egyesület május 26-án tartotta meg közgyűlését; működő főparancsnokul Ungerpek Miklós az egyesület legrégibb tisztviselőinek egyike választatott meg. A gyűlésről jövő számunkban adunk részletes tudósítást.

— Új vasúti és közúti híd Mihálcfalvánál. A m. kir. államvasutak igazgatósága a tervezett híd alapozási, palozási és biztosítási munkálataira folyó évf június hó 14-ig nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet. Az ajánlatokhoz 1800 frt bántópenz teendő.

— Nekrólog. Özv. Sallak Istvánné szül. Nagy Róza maga és tíz gyermeke nevében mély fájdalommal jelenti

ablakokon is nagy erővel csapódott ki. A Gréf házában levő menekülők ettől a közvetlen közelükben dühöngő pokoli tüztől megrémölve s mert a folytonos zaklatást sem bírták tovább kiállani, menekültek innen is ki a merre menekülhetett.)

Mán János kereskedő volt. Ekkor már 60 éves, humoros és becsületos öreg ember. A piacz során a patak közelében lakott, hol jelenleg Jakab Károly ruhakereskedése van berendezve.

Szomszédja s igen jó embere volt dr. Vizi József, egy élete derekán levő kisdéd, aránytalanul elhízott ember, tanult, lelkismeretes és eléggé keresett orvos.

Vizi nagyon bizott hogy Mannál bántódása nem lesz senkinek. Annnyira bizott, hogy súlyosabb betegai közül egy párt, ezek rimáncokására, már a katasztrófát megelőző estén, a Mán beleegyezésével ide szállítottatott. A katasztrófa kitörése után a halálra rémültek ugyszólván özönlöttek ide és Mán lakásának minden szobáját csaknem a gyuródásig megtöltötték.

Itt voltak a többek között Veress Károlyné négy gyermekével, dr. Vizi, Kovács Sándor paczali birtokos s megyei szolgabíró, Farkas Dániel, Mán Emmánuel, sat. sat.

Hihetőleg a Mán lakásába is már a katasztrófa első éjjelén betörték a rablók s azt miveltek itt is, mint más helyen t. i. radoltak, ittak gunyóldotak, de kedden (9-én) délutánig mint a Czirner és Gréf házában itt sem gyilkoltak.

(Folyt. köv.)

⁴⁾ Özveggy Szász Pálné szives közlése alapján.

Az öreg Bakk János is, ki ezen nap egész délelőttjén a saját telkén levő istálló hiujából nézte a pusztuló várost azt állítja, hogy a „Lukás“ féle gyógyszerház felrobbanása borzasztó látványt nyújtott A láng a robbanás első percében szédítő magasságba csapott fel.

Sallak Istvánné május 28-án délután 4 órakor elhunyt.

Müller M. 30-án 6 óra délután 4 órakor elhunyt.

legjobb v. színhaszn.

Marosvás.

talán 5-6.

Személye.

színmu.

énekesnő.

vári Irma.

Mariska.

Matild.

rendező.

mér, oper.

lassy Imr.

keres Laj.

6 kardal.

a követke.

Don Cesa.

bánts vir.

báró, Sub.

és Julia.

nők, Nap.

énekes s.

városi hir.

hozzánk i.

a jövő jun.

adni. Az.

czimű egy.

I. Napole.

litikus sat.

minden e.

kelni. az.

előre felh.

népszerűh.

mint kom.

— I.

vár lakoss.

zados neje.

tiszti szol.

kal irtozar.

dája hazaj.

tán a padl.

— A.

első napja.

énekével.

Kreuzer.

Ugy Bors.

érdemelne.

duk: Vajh.

se ünnep.

egész gyű.

istentszte.

—

Norvégia.

kirándulás.

még ped.

nek részt.

Hamburgi.

utazásban.

megkivánj.

otthon vá.

Hamburgi.

tetszés sz.

sem téves.

magánosok.

kozik rend.

sértetlenül.

kezeskedik.

felelőleg e.

egyés vár.

hogy a es.

akik ez al.

teugerpárt.

kebe hossz.

között talá.

erőt adnak.

ez időben.

a magyar.

melylyel t.

jegyiroda.

rendelkezé.

vagy Ha.

vasuti jeg.

sőt gondó.

elkelő sz.

iket a m.

sokkal jut.

denről leg.

de jelenté.

Budapest.

nélkül I-o.

II-o. 74 fr.

Hamburg.

II oszt. 6.

a Nordca.

550 frt.

g hallottam.
vezetett maga-
zi ének annyira
li szent áhitattal

ha gyakrabban
örködni az Úr-
nán Antal kar-
hölgyek és t.
nemsokára ismét
ekben gyönyör-

kimagasló pont-
beszédjéről, mely-

latlanul álljatok,
ban, mivelhogy
a való az Urban
om. Esmékben
szép, világos és
emplomban meg-
v. ref. eklezsia
a kívül egy je-

szép beszéd ki-
zt a szent lelke-
ykezett a val-
belessepegtetni.
tagjait igazán
nak dolgában!
egy pár sorban

ALPÁR.

ornithologusaink
er az 1891 év-
i ornithologiai
felkérve a eon-
y közreműkö-
sített.

ki vármegyének
vezette az un-
át Gy. Felhér-

tó egylet má-
to főparancsno-
tisztviselőinek
zámukban ad-

álczfalvánál.
vezett hid ala-
folyó évf ju-
hirdet. Az

ül. Nagy Róza
ommal jelenti

Gref házában
ben dühöngő
nos zaklatást
innen is ki a

60 éves, hu-
orán a patak
ruhakereske-

Vizi József,
elhizott em-
orvos.

ntódása nem
b betegét kö-
sztrófát meg-
állítatott. A
t ugszólván
báját csaknem

rolyné négy
li birtokos s
Emmánuel,

asztrofa első
s, mint más-
dden (9-én)
sem gyil-

lőjén a saját
állítja, hogy a
ányt nyújtott
csapott fel.

Sallak István m. kir. országos fegyintézet-i igazgatónak f. évi május hó 31-én reggeli 6 órakor birtelen bekövetkezett halálát. Pórrészei f. hó június 1-én d. u. 5 órakor fogtak a nagyenyedi ref. temetőbe nyugalomra tétetni. A 4 évtizeden át szolgált derék tisztviselő váratlan halála közsajnálatot keltett. Elhunytáról az orsz. fegyintézet tisztviselői külön gyászjelentőt adtak ki.

— **Nekrológ.** Özv. Müller Ferencné Bergai Róza, Müller Mihály megyei t. főügyész édes anyja, május 30-án 64 éves korában Tövisen elhalt. Temetése jun. 1-én délután 4 órakor lesz. Béke a derék anya poraira!

— **Bácskai Julcsa**, ki közönségünk előtt, mint legjobb vidéki színésznők egyike ismeretes s ki a népszínháznak is tagja volt, szintársulatot szervezve a telet Marosvásárhelyen töltötte. Társulatával június havában — talán 5-én városunkban kívánja működését megkezdeni. Személyzete a következő: Bácskay Julcsa operette és népszínmű énekesnő, Bánházy Teréz operette és népszínmű énekesnő, Benedek Gyuláné soubrette és énekesnő, Cservári Irma operette coloratur. Boér Róza anya, Torday Mariska vigjátéki naiva, Orsi Aranka fiatal hősnő, Vihari Matild komika, Benedek Gyula hősszerelmes, művezető, rendező. Vadász Lajos társalgási szerelmes. Vihari Elemér, operette buffó. Torday Károly, kedélyes spa. Szilassy Imre, drámai apa. Dobocsányi Gyula, komikus. Szekeres Lajos operette és népszínmű bariton. 6 kardalnok, 6 kardalnoknő, Fekete József karmester. Repertoirejában a következő darabokat sorolja fel: operettek: Titkos eskő Don Caesar, Kertész leány, Kis herceg, Cornevilli, Nebánt virág, Orpheus, Szép Heléna, Boccaccio, Czigány báró, Suhancz, Király fogás, stb. színművek: Romeo és Julia, Egy szegény ifjú története, Chamillae, Ideges nők, Napam asszony, Valás után, Hozomány nélkül stb. énekes színművek: Ingyenélők, Galambodi Sándor, Kis városi hírességek, Paraszt kisasszony, Rezervisták, stb.

— **Polgár Gyula** magyar jellemkomikus és utánzó hozzánk intézett levele szerint, erdélyi körutja alkalmával a jövő június hó első napjaiban 1—2 előadást szándékozik adni. Az általa előadandó „Nemzetközi jellem komikus” című egyvelegben 40 különböző alak fordul elő, pl. Romeo, I. Napoleon, Bismark, Petőfi, egy drámi hős, a Décezi politikai sat. a melyekre vonatkozó ének részeket, coupletákat minden egyes alaknak megfelelő eredeti nyelven fogja énekelni. az érdekesnek és mulatságosnak ígérkező előadásra előre felhívjuk közönségünk figyelmét. Polgár a budapesti népszínháznak, továbbá egy bécsi (an der Wien) színháznál mint komikus működött.

— **Borzasztó gyilkosság** hire rázza fel Gyulafehérvár lakosságát f. hó 29-én délelőtt. Jung cs. és kir. százados nejét, a míg a százados szolgálatban távol volt, a tisztí szolga megölte. A szerencsétlen nőt balta csapásokkal irtoztatva összerévágra találták. A gyilkos halva gazdája hazajövetelét, előbb a nem mély kutba rejtőzött, aztán a padlásra futott s ott felakasztotta magát.

— **A iparos ifjuság** vegyes dalkara pünkösöd első napján, a reformátusok templomában, öszhangzó nép énekével emelte az istentisztelet magasztosságát. Előadta Kreuzer „Imáját” Borsai Samu zenetanár vezetése mellett Ugy Borsai mint a dalkör, teljes elismerést, dícséretet érdemelnek. Dícséretünkhöz csak azon ohajunkat esatoljuk: Vajha szokása válnék a dalkörök templomi szereplése ünnep- és vasárnapokon! A mivel külföldön, éppen az egész gyülekezetnek s a dalköröknek szép éneke teszi az istentiszteletet a minél sokkal lélekelőbbé.

— **Utazás Berlinbe, Hamburgba, Svéd és Norvégia.** A m. á. v. menetjegy irodája július 2-án kirándulást tervez Berlinbe Hamburgba Svéd és Norvégiaába még pedig úgy hogy a résztvevők tetszés szerint vehetnek részt az utazásban. Csak Berlinig és vissza esetleg Hamburgig és vissza. vagy pedig részt vesznek az egész utazásban a Nord-Capig és vissza; akik az egész utat megkívánják tenni, azok jegyeiket csakis teljes ellátással otthon válthatják meg, míg azok a kik csak Berlinig vagy Hamburgig utaznak válthatnak jegyet ellátás nélkül is tetszés szerint. Megjegyzendő, hogy ez az utazás távolról sem téveszthető össze azzal az utazással, melyet egy magáncsoportból álló társaság szintén az irányban válszokozik rendezni. A menetjegyiroda régi jó hírneve, melyet sértetlenül fenntartani természetes kötelessége és feladata kezekedik arról, hogy az utazók minden igénynek megfelelőleg el lesznek látva úgy az utazás alatt, mint az egyes városokban. Az utazás különben úgy van tervezve, hogy a csak Berlinig vagy Hamburgig menő turisták akik ez alkalmát fel akarják használni, a német és belga tengerparti fűrdők meglátogatására vagy azok valamelyikébe hosszabb időzésre erre a legkedvezőbb körülmények között találjanak módot. A berlini utazásnak különös vonzó erőt adnak azok a nagy mérvű ünnepélyek melyeket ép ez időben rendez a németországi lövész egyesület melyre a magyar lövészek is kaptak magyar szíves meghívást melylyel több egyesület élni is szándékozik. A menetjegyiroda mint, hogy a jegyek 60 napig érvényesek rendelkezésre áll abban is. hogy a tauristák Berlinből, vagy Hamburgból válthassanak már itt Budapesten vasúti jegyeket az összes tengerparti fűrdőig és vissza, sőt gondoskodik arról, hogy az illető fűrdő valamelyik előkelő szállójában megszállhasson lakás és étkező jegyeiket a menetjegy irodában előre váltva természetesen sokkal jutányosabban mint ethelyszínén tehetnék. Mindenről legközelebb fog megjelenni a részletes program, de jelentkezések előre is elfogadtatnak. Az utazás árai: Budapestról Berlinig tartozkodás 3 nap és vissza ellátás nélkül I-oszt. 66.-II-oszt. 52 frt. ellátással I-oszt. 96.-frt II-o. 74 frt. Budapestról Hamburgig tartozkodik-Berlin 3 n. Hamburg: 1 nap és vissza ellátás nélkül I-oszt. 89.-frt II oszt. 62.-frt-ellátással: I-oszt. 85 frt. — Budapestról a Nordcapig és vissza (32 nap): I-osztály 660 frt. II-oszt 550 frt.

— **Szerk. üzenet.** L. J. tanár urnak. Helytt. Beccses dolgozatát köszönettel fogadtuk. Jövő számban közöljük. Kérjük további közreműködését.

— **A nagyenyedi dalkör** május 31-ére hirdetett majálist június 7-én fogja megtartani.

— **Az adózó közönség figyelmébe.** Nagy Enyed város adóhivatala az általa kiadott hirdetményében közhire teszi azt hogy a folyó 1890 ik évre megállapított tüke kamat és járadék adó kivetési lajstromok folyó évi június hó 8 áig városi adóhivatal hivatalos helyiségében közszemlére kívánnak téve és hogy azokat az érdekeltek megtekinthetik, mi is figyelmzeitük ennel fogva az érdekelteket, hogy azt tekintsek meg, s adókis könyvecskéikbe irasák elő mert a netaláni folyamodásuk csak úgy lesz tekintetbe vehető ha azok 8 nap alatt adatnak be, s még azon kellemetlenségnek sem lesznek kitéve, hogy a nem jelenkezést illetőleg az adókönyvecskébe való beiratás elmulasztása miatt a törvényben meg állapított bírságot lennének kénytelenek megfizetni.

— **Nyilvános számadás.** A Bethlen főtanoda ifjusága által 1890. évi május hó 17-én rendezett majálisnak összes bevétele 134 frt 30 kr volt; ezzel szemben az összes kiadás 86 frt 90 krt tesz, és így tiszta jövedelem 48 frt 11 krajczár marad meg. Felülfizettek a következők: özv. Papp Péterné önsza 1 frt, N. N. 50 kr. Kemény György (Lándor) 1 frt 50 kr, Bisztricsány Lajos 1 frt 50 kr, dr. Bartók György 1 frt, id. Gáspár János 1 frt, ifj. Gáspár János 1 frt, Kaesoh Lajos (Kolozsvár) 1 frt, Bőjthe Zsigmond 1 frt, Makkai Domokos, Váro Ferencz, Bartha Zsigmond, br. Splényi Henrik, Herepei Károly, Fogarasi Albert, Szilágyi Gyula, Lázár István, Náadori Vilmos, Morágyi István, Kiss Károly, Török Bertalan, Török János, Henzeli József, Gyalai Károly, Schiesel Albert (Felvincz), N. N. 50—50 kr; ifju Balla N. 30 kr. Fogadják a szíves feülfizetők az ifjuság nevében hálás köszönetünket. Nagyenyed, 1890. máj 23. Szabó Jenő r. b. alnök. Molnár Lőrincz r. b. pénztárnok.

— **Köszönet nyilvánítás.** Utólagosan járult az ifjusági majális jövedelméhez 1 frttal Balogh János Tövisről. Fogadják érette köszönetünket.

CSARNOK.

A ki boszut állott.

Elbeszélés.

Írta: CSULAK LAJOS.

(Folytatás.)

— Ott lakott ni abban a faluban, ide látszik a tornya. A hányzor csak ott voltunk, mindig ott találtuk azt a másikat is. Az is olyan uri féle volt, de — azt beszélté akkor — csak mutatta, mert a lova sem az övé. Elpazarolta mindenét, a hajszálával sem szabad. De az engem nem érdekelt; én szegény ember voltam, nem bajlódtam az urak dolgával. Én csak azt ügyeltem merre jár, tudtam, hogy ennek nem jó vége lesz. Annak uram már huszonöt esztendeje s még nem találkoztam vele négyszem közt. De az Isten ne is adja ezt neki.

Rátékittem erre az emberre. Borzasztó volt abban a pillanatban. A szemei vérben forogtak, hajszálai, mint a esigolya meredeztek az égnek, minden izma kékre volt dagada, a kezével vadul fenyegetőzött. Azt hiszem az a bizonyos, kiről nekem másfél óránál tovább mesél, de kiről én még éppen semmit sem tudtam, — hogy ha abban a pillanatban ott van, legkevesebb ketté szakítja.

— De a mi késik, nem mulik. Ugy nevezik az urak, hogy párviadalom; mikor az volt neki az én urammal, akkor szinte közel féltem hozzá. Tova tul volt abban a kis kerek erdőben; velünk is jött két ur, azzal, is kettő. Mikor megérkeztünk, félre hívtam az uramat, megmutattam neki a fejszét: „Tekintetes ur! akarja? Nekem egy perc elég; csak egyszer értemet hozzá a fokát a fejéhez — aztán a többi az én dolgom. Velem ne törődjenek.” De az én uram nem engedte; azt párancsolta, ha leszállok a kocsiból, keresztül lő. Ezután már nem csak a fejszét hordoztam, de a tekintetes urat sem hagytam el. Éjjel ott aludtam a küszöbén, nappal mindentvé bujra követtem. Őriztem mint egy darab aranyat, mint a nőstény orosz lány a fiát. Még is!... A ki teremtette gazemberét! Ellopta. De nem baj. Meg kerül még, nem döglik meg addig ez a vén csont. No, nézze meg teéns ur! ez a hely az, ez a domb. Ha százszor elmennék sem tudnám megállni, hogy eszembe ne jusson. Újünk le teéns ur.

Alig voltunk a falutól néhány lépésre, hol a benyuló kis erdő alján, egy parányi domb emelkedett. Erre mondta az én emberem, hogy ez a hely; leültünk rá. Ha már nem volt módomban meggátolni, hogy egész uton az ő fura-ideájával traktáljon, kérését sem akartam megszegni; mellé telepedtem. Megvallom, a konfidens parasztot ki nem állhatom, de jelen esetben, kétszeresen volt okom egészen más helyen kalandozni. Furcsának tetszett először is ennek az embernek a fellépése. Egyszerre csak, mint Zeüs fejéből Minerva, ott terem mellettem s anélkül, hogy erre akár felhatalmaznám, akár a dolog folyama szerint felhatalmazásra látszanék, bizalmas ismeretséget köt velem s beszél nekem, miről egy har-

madik személynek egészen joga lett volna hinni, hogy mi évek óta sem tárgyalunk egyebet. De okom volt még egyébért is. Tudni kell ugyanis, hogy ide való volt az anyám. Innen hozta el apám oda, hol most én lakom, vagy 30 mértföldre innen. Mikor az apám elhalt, akkor én lehettem 5 éves, a bátyám 23, ő kapta az anyait, rökön ide költözött. mi anyámmal maradtunk. Pár év mulva megházasodott a bátyám, született neki két szép fiade csak rövid időn jött a hír, hogy meghalt. Egy vadászaton véletlenül agyon lötték. Képzhetni az anyám s az én fájdalmát. Átköltöztünk mi is, de csak kevés ideig laktunk, mert az özvegy férjhez ment. Azóta persze sok minden nagyot változott. az anyám is elhalt rég elhalt rég, nekem is már feleségem és gyermekem, de azért nem mulasztom el egyetlen évben is megkeresni a két öcsémet. Most az egyik 13 a másik 15 éves. A mostoha apjok jó barátom, engem nagyon szeretnek. egész ünnep rájok július eleje, mikor felszoktam keresni. Most is oda utaztam.

Itt kalandoztak a gondolataim; a mult e régi emlékein merengtem, miatt az én utitársam mekem praelegált.

Körülbelöl egy jó negyed órát ülhattünk a kis dombon, s ámbár a gyaloglás kissé megviselt, még is égtem a vágytól láthatni az enyémekeket. Felkeltem s pár hatoszal akartam megfizetni utitársam szívességét; hogy már a viszonynak is véget vessek, jó előre szabadkoztam, hogy immár a falun csak majd elviszem a pakkomat.

De mi ez?

Az én emberem vakmerően felugrik, egészen közlembbe jó, megragadja a karomat s fagyosan a szemembe néz. Ezt mi lette? Első pillanaiban azt hittem örülttel van dolgom; szinte eszemet vesztem. Nem voltam képes kitalálni, hogy hát most minő magaviseletet tanúsítak ezzel az emberrel szembe. Hogy ur vagyok, arra ugy látszik nem sokat adott, a kiabálással nem akartam blamirozni. Ő hosszan és merőben nézett rám. Egyszer megszökött.

— Halja az ur! Ne higgye mit a világ beszél, hogy valami jámbor örülttel van dolga. Sokkal kocsabb lelket takar ez a durva daróc, mint sok ur i kabát. Részeg sem vagyok, mert már egy hét óta mérom ezt a sáros utat a falutól az indóházig s vissza. Egy hét óta lesem a vonatokat: lesem az urát, csak este eszem valamit. Valamit, de azt sem mindig, mert nincs, mert kifosztott az a kutya, az a gazember, az a más sik; az most itt duskál a szegény tekintetes ur vagyonában. Engem onnan kitart, kipusztított, el akar tenni láb alól, mert tudja, hátra még a számadás. Hát ne higgye. De de azt se higgye, hogy vadászaton ölték meg. Ő ölte meg. Ő lötte meg orozva, hátulról, gyáván a gazember, mert tudta, hogy nyiltan, a saját foga maradna ott. De ne higgyen annak az asszonynak se! átkozott rosz lelkű, egy kézre dolgoztak. Elhallgatott, ismét a szemembe nézett mereven. És most rajtam volt a sor az ő két karjába kapaszkodnom mind a két kezemmel.

Szent Isten! mi mindent összbeszél ez az ember! Egy végtelenül kínos sejtalem cikázott át agyamon. egy percze megállott agyamban a vér, a fejemre mint ha egy mázsa vas nehezedett volna. Mit beszél ez a paraszt? Mire céloz?... Pár perczig állottunk így szembe egymással, de a mi elég volt, hogy gondolatban átszaladjak a lehetséges és lehetetlen minden phasisán. A mennyire öntudatom helyén volt, igyekeztem vizsgálni az arcát, de azon a legnemesebb és legszilajabb bosszu kinyomatán kívül egyebet látni nem lehetett. Ez ez végtelenül kínosan győzött meg, borzaszto sejtalem valódísága felől. Aligha nem a bátyám ügyével áll összekötítésben a paraszt felfedezése. Egy pillanat mulva azonban borzadva löktem el magamtól ez undok gondolatot. Nem. — Az nem lehet. Hogy az én ánygom, saját férjét, annak a két gyermeknek a mostoha apja az én bátyámat... Nem: ezerezer nem. Kikaptam magam a kezéből, ki vettem őt batost, elhatároztam, hogy véget vetek a komédiának.

— Halja barátom! Itt van fáradsága dija, ha nincs meg elégedve még adok. A maga számarásaihoz azonban keressen egy más valakit, engem kiméljen meg. Azzal sarkon fordultam s ott hagytam.

Ő nem tágitott. Más oldalon megint előmbé állott. Most azonban egészen máskép: levette kalapját, bal kezét mellére tette. jobb kezét esküre emelte, mig szemeiből két kis patak kövér csöppjei szotyogtak barna arcára. Én a meghatóság s a szomorú sejtelmek gyötrelme alatt kövé meredtem előtte: ő nevémen szolított

— Kövesdi Béla ur!

Hát ugyan mi következik még?! Kínos hánykodással vergődtem a legfájóbb érzések között. Miért értem meg e napot?! Lesze már vége?.. Hol végződik mindez... Honnan ismer ez engem, mi célja lehet velem. Oh hátha igaz! Hátha mégis. Imádkoztam, szívemből imádkoztam, hogy ne legyen igaz, mit most ez az ember beszél. Ő szilárd hangon folytatta:

— Kövesdi Béla ur! Már sok ideje annak, hogy én az urát ilyenkor mindig lesem. Ne is titkolja, én ismer-

rem. Eddig még nem találkoztunk, mert az a másik, ki most férje annak az asszonynak, éppen úgy tudta mint én, azért mindig ellopta előlem. Most nem sikerült, most addig lestem, a mig megfogtam. Most nem szokhatik el, most meg kell tudnia, hogy az ur testvérét Kövesdi Albert urat, a saját felesége ölette a szeretőjével Dombosi Gézával. Együtt tervezték a vadászatot, akarattal bujt el akarattal lötte le, mert utjában állott, mert kettőjük között volt. Én ezt tudtam, mert láttam, ahogy most látom az urat. De egy ember csak egy ember, még engem zárta el.

Ezt akartam elmondani az urnak.

Hanem hát az urnak ánya, az a gazember pedig barátja, azért csak szerencse, látogassa meg. Reám ne ügyeljen, réám ne adjon semmit; én csak egy paraszt vagyok, egy lézengő, egy naplopó. Itt réám ne ügyeljen, bosszút ne álljon, szeresse, látogassa meg sokszor. De ha hallja az életben, hogy azt az embert agyonütötték: akkor gondoljon erre a hányódó parasztra, kinek még nevé se fogja tudni soha; mert engem nemis Miskának hívtak. Az Isten adjon nekem erőt a bosszura; az urnak pedig szerencsés jó egészséget kívánok.

Mire annyira jöttem ámulatomból, hogy szétnéztek már csak magam állottam egyedül. Eltűnt, nyomát se láttam soha.

Mi történt velem? Élek, vagy csak álmodom? Meg se kíséreltem loirni, minő érzések között valék. Nincsen arra szó. Emlékszem, hogy egész öntudatlanul vettem a bördömöt s indultam az indóház felé. Emlékszem, hogy jegyet váltottam, hogy soha többé nem mentem arra a vidékre. Kimaradásomat azóta minden évben kimentem levélben.

Két hosszú, kínos év telt el azóta maig. Volt időm meghányani a dolgot, volt időm kigondolni minden eshetőséget, volt időm keresni az összekötő kapesot, a támpontokat, melvekkel vagy jobbra, vagy balra határozott utra kapja. Keresem s nem kapom. Habár az élet számtalan példát mutat hasonló esetre, csak a gondviselés által kifürkészhető okokból: mégsem tudtam annyira venni magamat, hogy teljes hitelt adjak annak az embernek. S habár egyetlen okot nem vagyok képes felfedezni, a mely alapján e felfedezést egy rómszüleménynek tartsam: még se tudtam rávenni két év alatt magamat, hogy Dombosit a fenyegető veszély felől értesítem.

Nem. Két év óta mai napig ennyire menni nem tudtam. Igen a mai napig. Ma... ma már késő. A mai postával két levelet kaptam. Egyik egy hamis ortográfiával írott, látszott, hogy kevés műveltségű embertől jött, a másikon azonban ráismertem az ángyom írására; ugyanazon posta betűzővel nyomva le mind a kettő.

Borzasztó sejtélem fogott el: melyiket bontsam fel? A paraszt emberét vágtam fel először. Tartalma ez volt: "Tekintetes ur! A mit mondtam, megtartottam. A ki elvette a gazdám életét, a ki tönkre tett, tekergő rongy s tüllesztet engemet: az boszulatlan nem maradhatott. Dombosit ma agyonütöttém. De aztán nekem sines mit szemeteznem ezen a világon." Név semmi. A másiké meg ez: "Édes Béla! Férjem ma véletlenül meghalt. Tovább én sem élhetek. Miért? Arra egy megelőző mély titok tudna felelni. Engedje, hogy azt magammal vihessem. Legyen gyermekeimnek atyja. Könyörög: Dombosi Gézával. Kérem uraim, ugyan mondják meg, hibás vagyok-e?"

KÖZGAZDASÁG.

Málna- és szamóca-pálinka készítése.

A különböző gyümölcsök erjesztett levéből már régóta szoktak pálinkát készíteni, melyet maraszkinak nevezünk. Tudjuk, hogy a gyümölcslevet e célból nem mindég kezelik helyesen, a menyiben nem veszik figyelembe azt, hogy az egyik gyümölcs leve lassabban és tökéletlenebbül erjed, mint a másiké. A málna héján például Le Bel vizsgálatai szerint sajátos erjesztő anyag (fermentum) van, melyet a nevezett tudós Levure Wurtziinak kereszttelt. Ezen erjesztőanyag nem képes a málnában levő ősz cukrot alkohollá átváltoztatni. A belőle készített borban tényleg csak 2-2.5% alkohol van, holott rendes erjedés mellett 5% alkoholt kellene tartalmaznia. Érdekes volt azon kísérlet, melynek alapján arról igyekezett a nevezett tudós meggyőződni, vajon a málna erjesztő anyag természeténél fogva ilyen gyenge hatású? vagy pedig a gyümölcs alkatrészei csökkentik esetleg erjesztő hatását. A helyett, hogy az erjesztő anyagot szőlő levében tenyésztette volna, egyszerűen erős hatású erjesztőt tett a málnaléba, olyat, a mely a kifortt folyadéknak borizt kölcsönöz, vagyis az ellipsis alakú borélesztőt, és azt tapasztalta, hogy az erjedés gyorsan megindult, a le gyorsan erjedt s nem csak 1-2% cukrot változtatott át alkohollá, hanem 1-2% al több is, mint a mennyit málnalé rendszeren tartalmazni szokott.

A többi közt 1888. július 10-én megtöltötték egy nagy palackot, melynek alul vízbe nyúló csőve volt, s erjedésnek indították 16. kig málnát koccsány nélkül, 200

kőb cm. szőlőlevet, melyben igen erős ellipsisalakú erjesztő volt. s mindehhez lassankint 2 kg cukrot kevertek.

A keverék csakhamar elkezdett erjedni, s 18 óráig forrt, 30 fokot megközelítő hőmérséklet mellett. 18 óra múlva a kifortt gyümölcsnedvet azonnal átszűrtek egy nagy üvegbe töltötték, s oly helyre állították, hol senki sem bolygatta. Néhány nap alatt teljesen megtisztult. Midőn most a saccharometerrel megvizsgáltattak, a cukornak már csak nyomait fedezték fel benne. — Alkoholt 18.05 százalékot tartalmazott. Miután kisebb palackokba töltötték át, meglehetősen sok csapadékot hagyott vissza, mely az üveg falához tapadt. E kisebb palackokban 3 évvel hosszabb ideig tartotta meg málna ízét, mely idővel rendkívül finommá vált. Az így készített málna bornak azon hátránya van, hogy savanyu; a málnában ugyan is meglehetősen nagymennyiségű citromsav van, mely az erjedés folyamán nem válik ki belőle savanyu só alakjában, mint a szőlőléből a borsav, hanem legnagyobb része a borban marad.

A málna-pálinka, mely a málnabor vagy a vízzel kevert málna törköly lepárolása után készül, igen erős zamatu, noha a közéje kevert cukorból fejlődő alkohol jelentékenyen megbígitja. Sokáig megőrizni rajta a málna-ízét, mely bizonyos idő múlva rendkívül finommá válik és málnára, almára és borókára emlékeztet, a nélkül, hogy határozottan meglehetne különböztetni.

A nagy szamóczák, melyeket egyes vidékeken nagyban szoktak természeteni, sokkal több erjesztőt tartalmaznak, mint a málna; annyit, hogy összes cukortartalmukat átváltoztathatják alkohollá. Ha azonban azt akarjuk, hogy a belőlük kigyömösölt le hamarabb erjedjen, különösen, ha ezukort kevertünk közéje, szintén ellipsis alakú erjesztőt teszünk bele, a szamóczabor nem oly savanyu, mint a málnabor, kellemesebb itat s ha erőse készítjük, hogy legalább 16% alholol van benne, akkor igen sokáig tartható el. A pálinka melyet lepárlás után csinálnak belőle, szamóczaiú, de ize nem igen változik.

Azon pálinka, melyet az angol szamóczából készítenek, a mely közé kétszerannyi cukrot kevertek, mint a mernyit maga tartalmaz, oly erős zamatu, hogy alig lehet inni. De ha egy pohár vízbe vagy egy csésze teába öntünk belőle egy keveset, akkor finom ananász szamóca ize egész tisztaságban kifejlik, a miből azon tanulságot meríthetjük, hogy az angol szamóczát, ha pálinkát akarunk belőle készíteni, nagyobb mennyiségű cukorral keverjük.

Ganz seid. bedruckte Foulards fl.

1.20 bis fl. 3.90 p. Met. (ca. 450 versch. Dessins) — vers. roben- und stückweise porto- und zollfrei in's Haus das Seidenfabrik-Depot G. Henneberg (K. u. K. Hofl.) Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto. (7)

Meteorologiai adatok.

május 24 — 30 Nagynyeden

NB. Az adatok sorrendje: 1 égnyomás közepé mm teng. szinén, h 5 m ér s é k közepé, maximuma és minimuma C° ned ves ség, b o r u l a t (bt=borult, bs=borus, dt=derült, ds=derős) legnagyobb s z é l (E—K—D—N 1—10 fokkal) (v = viharos. csapadék mm stb.

Szombat.	58.2	18.4	+26.3	+10.0	65 ds	DK1 ny. eső
Vasárnap	56.2	17.5	26.0	10.4	69 ds	D3 0.3 eső
Hétfő	56.5	15.3	22.3	08.3	75 ds	DN6 0.1 eső
Kedd	57.0	18.5	27.2	07.5	61 ds	DK3 — eső
Szerda	58.7	19.9	27.1	13.0	68 ds	Ki 2.2 eső
Csütörtök	59.5	20.9	29.4	10.4	56 ds	DN6 —
Péntek	62.7	19.4	26.2	14.4	68 ds	DN6 —

Egész hétről. légn. 58.5 apadt 1.4-el, hőmérsék. +18.6 nőtt 1.7-tel, nedv. 65 apadt 9% al, da, DN-N szél, összes csapadék 4.1 kevesebb 19.3-al.

A jövőben valószínű időjárás: esősean, hűvösebb.

Közi: Dr. F. D

Felelős szerkesztőség:

Dr. MAGYARI K. ROLY. TÖRÖK BERTALAN.
Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

Sz. 105—890. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A vizaknai kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi hogy a budapesti kisbirtokosok országos földhitelintézet végrehajtónak örményszékesi Dusa Nija Tomula Dumitrané végrehajtást szenvedő elleni 14 frt 01 kr tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a vizaknai kir. járásbírószág területén, Örményszékes község határára fekvő, az örményszékesi 364. sz. a. tükben A + 1—17. rsz. a. felvett ingatlanokra az árverést 1226 frt 16 kr. kikiáltási árban elrendelte és hogy a megjelölt ingatlanok az 1880. évi június 26-ik napján d. e. 9 órákor Örményszékes község házánaál megtartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladatulni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10% készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és a 3333—1881. sz. i. m. rendelet 8 §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánat pénznek a a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltattani.

A kir. járásbírószág, mint telekkönyvi hatóság.

Vizaknán, 1890. ápril 23.

A kivonat hitelül:

Bocskor Géza, kir. tkvezető.

Ny. Wokál Jánosnál Nagynyeden, 1890

Szoboszlai Samu

fogász TÖVISEN

ajánlja magát amerikai zománcz műfogak készítésére, készít kaucsukba foglalt egyes fogakat, csapos fogakat és teljes fogso-rokat, a legújabb módszer szerint, meglepő olcsó áron. Javításokat szintén eszközöl.

Dijazott levelekre készséggel válaszol.

(1-3)

Szám 423/890.

tkvi

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbírószág, mint telekkönyvi hatóság által vajasdi Szilágyi Mózesnek Konya Rozália és társai elleni végrehajtási ügyében végrehajtató kérelmére a végrehajtási árverés 58 frt tőkekövetelés és ennek 1885. évi február hó 6 napjától járó 6% kamatai 10 frt 50 kr perbeli; 8 frt 20 kr végrehajtási már megállapított, valamint jelenlegi 5 frt 50 kr. és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedők ügyeindok Bankó Márton által képviselt néhai Konya Rozáliának a vajasdi 26. sz. tükben A + 2—12 r. sz. alatt felvett feleresze ingatlanaira 263 frt 50 kr, valamint Konya János és Daninak a vajasdi 154. számú tükben A + 1 rsz. a. ingatlanaira 75 frt és Konya Daninak a vajasdi 538. sz. tükben 1 és 2 rsz. a. ingatlanokra 25 frt megállapított kikiáltási árban elrendelte.

Az árverés 1890-ik évi június 9-ik napján délelőtt 10 órákor Vajasd község házánaál fog megtartani.

Árverezni szándékozik végrehajtató kivételével tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy ovadék képes értékpapirban letenni.

Vevő köteles a vételért az árverés jogerőre válta után két egyenlő részletben 30 és 60 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 6%-os kamatokkal együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalnál, mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. bíróság, mint telekkönyvi hatóságnál és Vajasd községe előljárásiágánál tekinthetők meg.

A kir. járásbírószág, mint tkönyvi hatóság

Nagyenyed, 1890. január 16

Vinczentli, kir. aljbíró.

436/1890. tkvi.

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbírószág, mint telekkönyvi hatóság által öz. Löbel Mihályának Löbel Mihály hagyatéká elleni végrehajtási ügyében, végrehajtató kérelmére a végrehajtási árverés 400 frt tőkekövetelés és ennek 1889. február 10-dik napjától járó 6% kamatai, 5 frt 80 kr végrehajtási már megállapított, valamint jelenlegi 5 frt, 50 kr. a még felmerülő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedő ügyeindok Bankó Márton ügyvéd által képviselt Löbel Mihály hagyatéká ellen az alsógáldi 91. szükben A + 1. 2. 5. 7. 8. 9. r. sz. a. foglalt feleresze ingatlanokra 376 frt 80 kr megállapított kikiáltási árban elrendeltetett.

Az árverés 1890. évi június hó 10-ik napjának d. e. 9 órákor Alsó-Gáld község házánaál fog megtartani.

Árverezni szándékozik végrehajtató kivételével tartoznak az ingatlanok becsárának 10% készpénzben vagy ovadék képes értékpapirban letenni.

Vevő köteles a vételért az árverés jogerőre válta után két egyenlő részben 30 és 60 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 6% kamatokkal együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalnál, mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbírószág, mint telekkönyvi hatóságnál és Alsó-Gáld község előljárásiágánál tekinthetők meg.

A kir. járásbírószág, mint telekkönyvi hatóság.

Nagyenyed, 1890. február 3.

Vinczentli, kir. aljbíró.

279—890. tkvi.

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbírószág mint telekkönyvi hatóság által öz. Koroda Sámuelnek, öz. Székelyhidi Kristófné és társai elleni végrehajtási ügyében végrehajtató kérelmére a végrehajtási árverés 618 frt 82 kr, ennek 1884. évi november hó 8-ik napjától 1889. augusztus 1-ig járó 6% kamatai, 418 frt 82 kr tőke, ennek 1889. augusztus 1-től járó 6% kamatai, 16 frt 40 kr perbeli, 9 frt 50 kr, végrehajtási már megállapított, valamint jelenlegi 6 frt 50 kr és a még felmerülő költségeknek kielégítése végett a végrehajtást szenvedők és pedig öz. Székelyhidi Kristófné a m-sz-benedeki 180. sz. tükben A + 1—39. rsz. a. ingatlanbéli 1/12-ad rész, Székelyhidi Márton és Jánosnak együtt 1/12-ad rész jutalékára 1655 frt 61 kr. kikiáltási árban, továbbá Székelyhidi Jánosnak m-sz-benedeki 65. sz. tükben A + 1 rend. sz. alatti ingatlanaira 160 frt és Székelyhidi Mártonnak a m-sz-benedeki 64. sz. telekjükben A + 1 rsz. alatti ingatlanaira 160 frt megállapított kikiáltási árban elrendelte.

Az árverés 1890. évi június hó 16-ik napján délelőtt 10 órákor M.-sz.-Benedek községében fog megtartani.

Árverezni szándékozik végrehajtató kivételével tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy ovadék képes értékpapirban letenni.

Vevő köteles a vételért az árverés jogerőre válta után 2 egyenlő részletben 30 és 60 nap alatt minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 6% kamatokkal együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletben fog beszámíttatni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. bíróság, mint telekkönyvi hatóságnál és M.-sz.-Benedek község előljárásiágánál tekinthetők meg.

Miről az érdekeltek értesítenek.

A kir. járásbírószág, mint telekkönyvi hatóságtól.

Nagyenyeden, 1890. február 15-én.

Vinczentli, kir. aljbíró.